

mnenju bralcev Dela in obiskovalcev slovenskega gorskega sveta uvrstila Koča na Golici, last PD Jesenice, ki jo je oskrbovala **Tonka Zadnikar**, na tretje mesto pa Koča na planini pri Jezeru, last PD Integral iz Ljubljane, ki jo je oskrbovala **Francka Rednak**.

Najprijetnejša sredogorska slovenska planinska postojanka je bila lani Poštarski dom na Vršiču, last PD PTT Ljubljana, ki sta ga oskrbovala zakonca **Geza** in **Zinka Huber**. Na drugo mesto v tej kategoriji se je uvrstila Koča na planini Razor, last PD Tolmin, ki jo je oskrboval **Vlado Šorli**, na tretje pa Dom na Kumu, last PD Kum iz Trbovelj, ki ga je oskrboval **Igor Herman**.

Potem ko je slavje večkrat popestril z lepimi planinskimi pesmimi moški kvartet Spev, so bili majhne pozornosti in darila - šopka rož in knjige - deležni tudi zaslužni planinski jubilarji, ki so spominsko plaketo že prejeli ob prejšnjih nižjih življenjskih jubilejih, »a so njihovo delo in izkušnje v planinskem društvu še vedno pomembni«, kot je bilo rečeno.

Na tej slovesnosti so tako posebej prejeli planinske čestitke ob 70-letnici **Jože Andlovic** (PD Nova Gorica), **Andrej Karničar** (PD

Jezerko), **Roman Kogelnik** (PD Prevalje), **Janez Kmet** (PD Ljubljana Matica), **Darinka Petkovšek** (Akademska PD), **Anica Stojan** (PD Jesenice) in **Pavle Šegula** (PD PTT Ljubljana), ob 80-letnici pa **Alojz Gabrič** (PD Dol pri Hrastniku), **Ignac Hrovat** (PD Jesenice), **Alojz Jan** (PD Gorje), **Rudi Jereb** (PD Novo mesto), **Gregor Klančnik** (PD Ljubljana Matica), **Lojze Kraiger** (PD TAM Maribor), **Franc Meze** (PD Radovljica), **Ciril Praček** (PD Jesenice) in **Ferdo Žerdoner** (PD Aero Celje).

Jubilarji in drugi povabljeni, pa tudi člani upravnega odbora Planinske zveze Slovenije, ki so se pred slavjem sestali na zadnji seji tega leta, so se potem zadržali do zgodnjih popoldanskih ur na zakuski in prijateljskem klepetu. Prijetno je bilo tistim, ki so to pot prvič govorili s planinskim somišljenikom, o katerem so bili že mnogo slišali ali brali v Planinskem vestniku, prijetno onim, ki so obujali spomine na skupne planinske ture, prijetno tudi drugim, ki so ta dan ob kozarcu, brez katerega pri nas ne mine noben pomemben dogodek, sklenili kakšen pomemben dogovor, ki bo gotovo rodil koristen sad.

M. R.

RAZMIŠLJANJE OB RAZGLASITVI ŠPORTNIKA LETA

MESSNER NE VERJAME ČESNU

PAVLE ŠEGULA

Po naravi ne nagibam k bučnim proslavljanjem tega ali onega športnega dogodka. Zdi se mi namreč, da hvala, čeprav zaslužena, neko športno dejanje prej razvrednoti kot povzdigne. Predvsem pa - tako kot v življenju nasploh - nikoli ne veš, če ni bil s pohvalo enemu prizadet nekdo drug in če se v tistem hipu nista rodila zavist in sovraštvo, ki bi ju sicer ne bilo.

Vse to se mi je pletlo v mislih, ko sem - proti svoji siceršnji navadi - na TV zaslonu spremljal svečanosti in prisluhnil razglabljanjem o tem, kako zelo težko je bilo med mnogimi enakimi najti tistega pravega, tisto pravo, ki najbolj zasluži odličje. Resnično, ni človeka, ki bi mogel zajeti vse dejavnike nekega dogodka, jih pravično opredeliti in po primerjavi z mnogimi drugimi postaviti na tisto mesto, kamor sodijo.

DRUGAČNA GORNIŠKA MERILA

Seveda sem pri tem pomislil tudi na planince, alpiniste in odpravarje. O njih ni bilo nobene besede, kar je navsezadnje še najbolj prav. S tem ne mislim, da niso naredili nič občudovanja vrednega, pač pa to, da je naša dejavnost tako zelo zapletena, da z lovorjevimi venci pravza-

prav ne bi niti smela imeti opravka, saj ni mere, s katero bi lahko nepristransko, natančno in predvsem zares celovito izmerili vse, kar se dogaja v gorah in v nas, ko zahajamo v ta svet.

O tem sem razmišljal vselej, kadar sem bral zgodbe z gora, zgodbe o pionirjih alpinizma in redke zgodbe o reševanju v gorah in ugotavljal, kako zelo relativno in nerazvrstljivo, kako odvisno od sreče je vse to in kako zelo hitro se spremenita neka vera in neko sožitje, ki sta še pred kratkim bila zgled, ko ožje in širše okolje nenadoma ne hvali več imenitnih dosežkov vrstnikov, pač pa z vso ihto odkriva in biča njihove resnične ali domnevne slabosti.

Na to me je te dni opomnila lanska 5. številka Mountain Review, v kateri **Ed Douglas** razmišlja o Messnerjevih dvomih glede vzpona **Toma Česna** v južni steni Lotseja. Prispevek ne zveni napadalno, marveč dobrohotno razmišljujoče, zato bi ga rad predstavil bralcem PV.

Ed Douglas pravi, da ima **Reinhold Messner** nove dvome o solo vzponu Toma Česna v južni steni Lotseja leta 1990 in citira njegove besede, priobčene v zelo upoštevanem španski reviji *Desnivel*, kjer je napisal: »Ne trdim sicer, da Česen ni preplezal južne stene Lotseja, toda preprosto ne morem več verjeti njegovi zgodbi.«

VPRAŠANJA BREZ ODGOVOROV

Messner je zadnje poglavje svoje avtobiografije Svobodni duh posvetil Česnu in steni, ki naj bi jo ta preplezal in za kar mu je nameraval leta 1991 podeliti nagrado Snežni lev. Messner je Česna pred tem že leta 1990 nagradil za njegov solo vzpon prek severne stene Džanuja. Zlatega Leva je sedaj potegnil nazaj - kot kaže, predvsem zaradi svojih dvomov o Česnovi aklimatizaciji, češ:

»Tomo pravi, da je bil pred svojim vzponom že v Tibetu, odkril pa sem, da je to docela neresnično in da je v resnici potoval direktno iz Evrope. Dvomi so se pričeli pojavljati, ko je postalo jasno, da se je v pripravah na južno steno v desetih dneh komaj aklimatiziral. Ko je pripovedoval o snežnih viharjih, je na dia-pozitivih kazal jasno nebo in ko je pokazal fotografije s posnetki, ki ga kažejo po vrnitvi z gore, je na njih videti spočit kot takrat, preden se je podal na turo.«

Messner v nadaljevanju meni, da je Česen vsem alpinistom, ne nazadnje tistim, ki so morada prikrajšani za to prvenstveno smer, dolžan pojasnilo o okoliščinah svojega vzpona. Sklicuje se tudi na Česnovo predavanje na Dunaju, na katerem je Messner predstavil predavatelja, po zaključku izvajanj pa prevajal vprašanja, ki so jih Česnu postavljali poslušalci, in dodaja: *»Mnogo vprašanj je ostalo brez odgovora.«*

»Težko si je predstavljati,« nadaljuje Ed Douglas, *»kako bi sedaj to vprašanje zadovoljivo rešili. Dvomov, pa čeprav neupravičenih, ki jih sedaj navajajo nekateri Česnu enakovredni alpinisti, se ne da preprosto izbrisati. Kako bo Česen, če je v resnici preplezal južno steno Lotseja, to dokazal sedaj, ko ima opravka s toliko pripombami in pomisleki? Mogoče bi lahko prišli do nekakšne razsodbe, če bi se Česen sestal z nekaterimi sodobniki in pojasnil protislovja, ki mu jih očitajo. To naj ne bi izzvenelo, kot da mora pred sodišče, res pa je, da si nedolžen človek prav tako želi dokazati svojo nedolžnost, kot si njegov tožilec prizadeva, da ga obsodi. Gotovo je, da se tega vprašanja ne da rešiti niti hitro, niti enostavno.«*

KATERA VERJETNOST JE VEČJA?

Prepričan sem, da ves cirkus okrog Česnovega vzpona čez steno jezi marsikoga, da marsikomu drami podobne dvome in podobne zaključke. Ko sem prek TV prisostvoval razglasitvi športnika leta, mi je prišlo na misel, kako preprosto je pri večini drugih športnih dejavnosti ugotavljanje rezultatov. Šteješ koše in gole, gledaš na kazalec štoparice, oprezaš za dogajanje ob vratcih in tako naprej. In stvar je opravljena. Pa vendar mi je peklenšček takoj prišepnil: *»Kaj pa dopingi, mar to nič ne šteje? Pa kakšna zmagica po dogovoru za ustrezno*

Letošnja planinska članarina

Upravni odbor Planinske zveze Slovenije je na svoji decembrski seji sprejel predlog predsedstva PZS, naj bi bila slovenska planinska članarina za leto 1994 za člane A 2.800, za člane B 800 in za člane C 320 tolarjev. Od tega naj bi šlo v proračun PZS od članarine A 2.400, od članarine B 400 in od članarine C 160 tolarjev. Od članarin B in C pa bi PZS v več primerih dobila še manj, kajti pri obeh članarinah so predvideni in določeni starostni in družinski popusti: priporočeno je, naj bi bistveno manj, le dobro polovico, plačevali planinci, ki ne hodijo več zelo pogosto po gorah in zato komajda kdaj uživajo različne planinske popuste, in družinski člani, če so cele družine včlanjene v planinsko organizacijo.

Posamezna planinska društva pa seveda lahko po svoje določijo planinsko članarino, pač glede na socialno stanje svojih članov, ki ga nedvomno dobro poznajo; če imajo društva dobre sponzorje, jim ti lahko prispevajo toliko, kolikor morajo v drugih društvih nabrati s članarino.

Lani je bilo v PZS približno 700 planincev, ki so plačali članarino A in imeli maksimalne ugodnosti in popuste pri marsikateri planinski storitvi (tudi Planinski vestnik je za člane A znatno cenejši). Slejkoprej pa veljajo popusti pri prenočevanjih v slovenskih planinskih kočah za vse člane organizacije.

Na decembrski seji upravnega odbora PZS je bilo med drugim predlagano, naj bi članarino C delili vsaj v dve kategoriji, saj ni vseeno, ali je planinski podmladek v otroškem vrtcu in nižjih razredih osnovne šole ali so to že odrasli mladinci. Letos takšna dvojna članarina in takšno dvojno spremljanje članstva še ne bo mogoče, prihodnje leto pa verjetno že.

Prav tako je bilo na tej seji rečeno, da se je v nekaterih predelih države zadnje leto močno zmanjšalo število članstva, ker se je tudi znižala življenjska raven nekaterih slojev prebivalstva. PZS naj bi zato premislila, ali ne bi bilo smotno društvom od pobrane članarine pustiti več denarja, da bi lahko z njim pripravljala privlačne programe za svoje članstvo.

M. R.

odškodnino?« Vse to je res, vseeno pa vsakdo najprej pogleda na čas in drugo dokumentacijo in če je ta v redu, ponavadi utihne. Hrup zažene kvečjemu kakšen nevoščljivec ali drug nebodigatreba.

Sam sicer ne sodim v bleščečo alpinistično družbo in se zategadelj težje pojavim s svojim mnenjem, kot bi se kak as, pa ga bom vendar povedal. Če ni dokaza, je pač možno oboje: stena je bila preplezana ali pa tudi ne. Katera verjetnost je večja, ne bom ugibal, vse pa je razumljivo, vse se da pojasniti - tako ali drugače.

Če nekdo hodi in pleza zaradi svojega prepričanja in izključno v svoje veselje, je o nekem vzponu, pa naj bo še tako enkrat, nepomembno izgubljeni besede. Dejanje opravi, ostanejo mu spomini in zavest, da je uspel. Saj tudi vsak planinec ne pritiska žigov in se ne vpisuje v knjige, pa si vendar za vselej zapomni, kje je bil in kaj je doživel. Če mu znanci in sosledje verjamejo ali ne, ga to prav malo briga.

Prepričan sem, da ima dober in izkušen, duševno uravnovešen plezalec v solo vzponu v določenih mejah veliko možnosti in prednosti tudi v Himalaji.

Če je vse v redu, dela, kakor misli, da je prav, odloča se sam, nikogar ne čaka, nihče ga ne priganja, varuje samo sebe ali pa še tega ne počne. Gibljivost je optimalna, hitrost se najmanj podvoji, ni mu treba misliti na partnerja, njegov tempo, muhe in slabosti.

Slabo bo, če se mu primeri kakšna nezgoda, če zbolí in podobno. Navezan je izključno na sebe in stvar se ponavadi slabo konča. Možnosti za rešitev so minimalne.

Vendar kar takoj priznajmo, da je tudi misel na tujo pomoč v visokih osamljenih gorah in težkih razmerah zelo iluzorna. En sam partner je le izjemoma lahko tudi reševalec in rešilec, saj

praviloma ob pomanjkanju kisika, dehidraciji in lakoti tudi sam komaj stoji na nogah. Kako naj potem tovariša po tisočmetrski steni, skozi labirinte ledeniških razpok? So izjeme, vendar te samo potrjujejo pravilo.

DOKAZI ZA NEJEVERNE TOMAŽE

Naj se sedaj vrnem k tistemu odpravarju, ki mu je predvsem do doživetja in prav malo mar, če okolica uspeh pozna, prizna ali ne. Z njim se povsem strinjam, vendar le pod pogojem, da stvar opravi sam in o tem nikomur ne govori, če nima materialnega dokaza, še zlasti, kadar gre za stvar, ki dvigne na noge ves alpinistični svet. To je izziv, dejanju naglo slede posledice. Navsezadnje bi bilo smešno, če bi steno kasneje preplezal kdo drug in stvar s pompom razglasil za dogodek leta. Naj sedaj skromnež ugovarja, češ da je vzpon takrat in takrat opravil že sam? Če nima dokaza, si lahko misli svoje in molči, pa nič drugega. Takšna so danes pravila in najbrž so taka že zelo, zelo dolgo.

Bi bilo mar tako nemogoče vzeti s seboj nekaj lahkih, majhnih klinčkov z inicialkami in jih na primernih mestih smeri zabiti za morebitne nejeverne Tomaže? Se ni dalo domisliti nobene drugega načina, da bi dogodek ne običal v dvomih in sumničnijih?

Če je Tomo Česen s svojim vzponom želel zadovoljiti le sebe, mu tega ni bilo treba storiti.

Če pa je hotel obvarovati avtorstvo nad svojim dejanjem in z njim razveseliti tudi prijatelje ter pridobiti točke za Slovenijo, je sebi in njenim alpinistom naredil slabo uslugo.

To bi morali upoštevati tudi organizatorji in mecenzi zasebnih in javnih odprav v tuja gorstva, sicer bodo slovenski alpinisti v mednarodnih planinskih krogih kljub svojim uspehom že kmalu prišli na slab glas.

Pismo iz Sarajeva

Planinska zveza Slovenije je lanskega decembra iz Sarajeva dobila pismo, ki ga je 14. oktobra napisal in podpisal Miroslav Franjković, nekdanji predsednik Planinske zveze Jugoslavije in Planinske zveze Bosne in Hercegovine. Takole piše:

»Dragi prijatelji,

iskreno srečen, da tudi Planinska zveza Slovenije prihaja med stoletnike, Vam čestitam za visok jubilej, ki je veličasten zaradi vsega tistega, kar ste naredili v minulih sto letih.

Z žalostjo - če je sploh mogoče biti še bolj žalosten v tem izmučenem in iznemoglem Sarajevu - se spominjam našega pogostega prijateljstva in vsega, kar so slovenski planinci in Planinska zveza naredili za celotno planinstvo.

Kako zelo bi želel biti z vami! Hkrati upam, da nas planince za vedno ne morejo ločiti novo nastale državne meje.

Ne morem vam povedati, kako žalostni in nesrečni so planinci, zajeti v Sarajevu. Moji prijatelji, moja družina in jaz sanjamo tisti dan, ko bomo skupaj z vami odšli v slovenske gore in to doživljali kot znamenje, da je tudi k nam prišlo za človeka primerno življenje.

Do takrat uživajte v gorah tudi za nas.

Vaš
Miroslav Franjković.«

* * *

Vsaka beseda, ki bi jo zapisali ob tem, bi bila popolnoma odveč. Srčno upamo, da se bo čimprej nehalo trpljenje državljanov Bosne in Hercegovine in da bodo sanje planinskega tovariša Miroslava Franjkovića čimprej postale resničnost.